

A SZÁMVITELI ÉRTÉKELÉS A NEM PÉNZÜGYI JELENTÉSEK TÜKRÉBEN

Dr. Siklósi Ágnes, egyetemi docens

Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar, Számvitel
Tanszék

email cím: siklosi.agnes@uni-bge.hu

Dr. Denich Ervin, egyetemi adjunktus

Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar, Számvitel
Tanszék

email cím: denich.ervin@uni-bge.hu

Dr. Veress Attila, egyetemi docens

Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar, Számvitel
Tanszék

email cím: veress.attila@uni-bge.hu

Dr. Sisa Krisztina A., főiskolai docens

Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar, Számvitel
Tanszék

email cím: sis.krisztina@uni-bge.hu

Absztrakt

A vállalkozások versenyképessége és fenntarthatósága nagymértékben függ attól, hogy megfelelő-e az információs és döntési rendszerük. Fókuszban van az olyan számviteli rendszer kialakítása, amely a számviteli törvényben foglaltakon túl biztosítja a megalapozottabb döntéshozatalhoz szükséges pénzügyi és nem pénzügyi jellegű információkat. A tanulmány az értékeléssel, a számvitel egyik leglényegesebb területével foglalkozik, áttekintve az aktuális trendeket. A szekunder kutatás módszerével igyekszünk feltárni a fenntarthatóság és a számviteli értékelés közötti összefüggéseket. A vagyonelemek értékelése, beszámolóban való megjelenítése alapvetően meghatározza a beszámoló információ tartalmának hasznosíthatóságát, hiszen az értékelés keretszabályai a vagyontárgyak mérlegértékén túl a vállalkozás jövedelemtermelő képességéről alkotott képet is befolyásolják. A jövedelemtermelő képesség bemutatása mellett a fenntarthatóság kérdése az utóbbi időben előtérbe került. Nem véletlen tehát, hogy a magyar számviteli rendszer szabályai ezen a téren folyamatosan változnak, alkalmazkodva a változó gazdasági és jogszabályi környezethez. A számviteli értékelési rendszer időbeli változásával összefüggésben vizsgáljuk a fenntartóság, a fenntarthatósággal kapcsolatban felmerült vállalati költségek számviteli kezelésének dilemmáit, lehetséges megoldásait.

1. Bevezetés

Napjainkban fokozott igény jelentkezik az alapadatok olyan jellegű feldolgozására, amely elméletileg megfelelően alátámasztottan, egységes elvek szerint értékelt, ezáltal összehasonlítható információkat eredményez a gazdaság szereplői számára, lehetővé téve az azonos értelmezést. A pénzügyi befektetői érték számításához döntően gazdasági információk szükségesek, amelyek forrása a vállalkozás számviteli információs rendszere. A számviteli rendszer csúcsát az évközi és éves beszámolókból nyerhető információk alkotják. (Babkin et al., 2022)

A pénzügyi beszámolókból származó adatok elemzése, értékelése mellett egyre fontosabb szerepet töltenek be a befektetői döntéshozatalban a nem pénzügyi adatok, az ESG teljesítmény, amelyek a fenntarthatósági jelentésekből ismerhetők meg. (Giner & Luque-Vílchez, 2022) A vállalati működés minősítése a megtérülési mutatókon és a jövedelmezőségi, hatékonysági mutatókon túl a fenntarthatósági teljesítmények alapján is meghatározásra kerül. Míg a pénzügyi beszámolás rendszere jól szabályozott, hiszen a számvitel több évszázados múltra tekinthet vissza, addig a fenntarthatósági jelentések készítése alig 40 éves, így azok harmonizációja még kezdeti fázisban van. (Larrinaga & Bebbington, 2021) (Fortanier et al., 2011) Bár vannak nemzetközileg is elfogadott standardok, de azok még nincsenek teljesen kikristályosodva, hogy megfelelően biztosítsák a fenntarthatósági jelentések összehasonlíthatóságát. (Dasanayaka et al., 2021) Tanulmányunkban a pénzügyi számviteli értékelés és fenntarthatóság összefüggéseit vizsgáljuk a téma elméleti megközelítésével.

2. A pénzügyi számviteli értékelés és a fenntarthatóság

A pénzügyi beszámoló és a számvitel alapvető feladata, hogy valós képet adjon a gazdálkodók vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről, amihez meg kell állapítani, hogy mi tekinthető vagyonelemnek, miként értékeljük a vagyonelemeket, és ezen értékelésnek milyen hatása lesz a mérlegre és az eredménykimutatásra.

Az elmúlt időszak társadalmi-gazdasági változásai, a globalizáció, az információtechnológia felgyorsult fejlődése komoly kihívások elé állítja pénzügyi beszámoló készítést.

Az egyes vagyontárgyak értékelésével kapcsolatos számviteli szabályozás alapvetően meghatározza a beszámolókból nyerhető információk hasznosíthatóságát. A magyar számviteli rendszer szabályai az Európai Unió sztenderdjeihez való harmonizáció jegyében az 1992-es hatálybalépés óta folyamatosan változnak. Az óvatosság elvének mindenek fölé helyezésével

induló hazai szabályozás mára a valós értéken alapuló értékelés felé fordult, de még mindig messze áll a jövedelemalapú szemlélettől (Ormos, 2018).

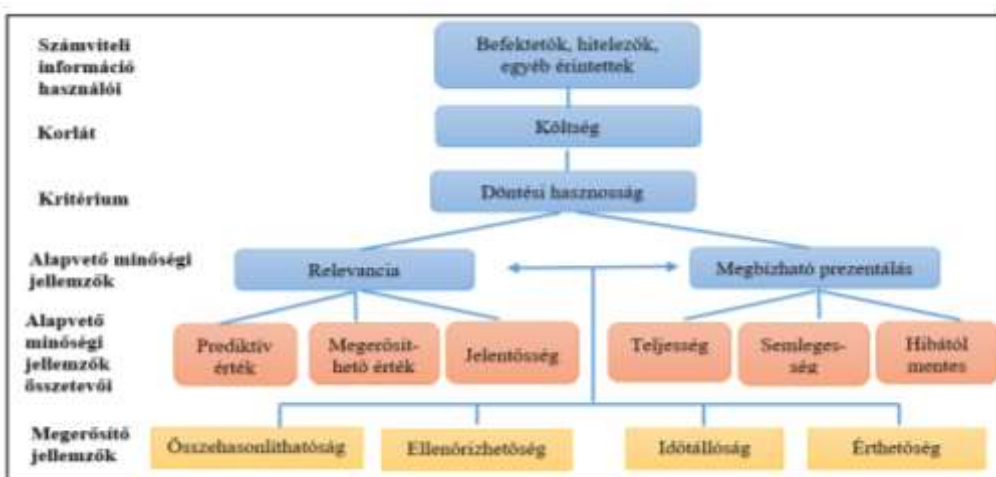
Az értékelés hazai szabályozása alapvetően négy jól elkülöníthető időszakra bontható:

- 1992–1995, óvatosság elve mindenek felett
Az első időszak értékelésének alapszabálya a „Leértékelni kötelező, de felértékelni tilos!” volt. Ebben az időszakban az elszámolt leértékelések (értékvesztések, terven felüli értékcsökkenések) visszairására még nem volt lehetőség, a számviteli törvény a piaci érték és a könyv szerinti érték közötti pozitív különbséget semmilyen megjelenítését sem engedte.
- 1996–2000, közelítés a valódiság elve felé
Az 1996-os törvénymódosítás eredményeképpen a „Leértékelni kötelező, felértékelni tilos, de a befektetett eszközök egy részének esetében a piaci érték és a könyv szerinti érték pozitív különbsége kimutatható!” szabálya alapján történt az értékelés. A valódiság elvére támaszkodva a befektetett eszközök egy részének esetében már a piaci érték és a könyv szerinti érték pozitív különbsége is megjeleníthető volt a hazai beszámolóknak. A pozitív különbséget a saját tőkét a realizációs elvnek megfelelően nem az eredményen, hanem az értékelési tartalékon keresztül növelte. A korábban elszámolt értékvesztés, valamint a terven felüli értékcsökkenés visszairására azonban nem volt még lehetőség.
- 2001–2003, az ellentmondások feloldása
Életbe lépett a „Leértékelni kötelező, felértékelni tilos, de a korábban elszámolt leértékeléseket bizonyos esetekben kötelezően vissza kell írni, illetve a befektetett eszközök egy részének esetében a piaci érték és a könyv szerinti érték pozitív különbsége kimutatható!” szabálya. Ebben az időszakban már a korábban elszámolt értékvesztést és a terven felüli értékcsökkenést kötelezően vissza kellett írni. Az értékhelyesbítés lehetősége természetesen tovább élt, de értékhelyesbítés elszámolására akkor volt lehetőség, ha a korábban elszámolt leértékelések visszairását követően is magasabb volt a piaci érték a könyv szerinti értéknél.
- 2004-től napjainkig, a valódiság elvének további térnyerése
Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002 EK rendeletével harmonizálva a számviteli törvény alapján a pénzügyi instrumentumok esetében lehetőség nyílt a valós értéken történő értékelésre. A pénzügyi instrumentumok egy részénél a felértékelést már nem az értékelési tartalékon, hanem a bevételeken keresztül lehet elszámolni.

Tekintve, hogy a Számviteli törvény (Sztv.) előírja a számviteli alapelveknek a betartását, azok alkalmazását, és az általunk vizsgált értékelések hazai szabályozása pontosan ezen alapelvekből emel ki néhányat, ezért kutatásunk során a minőséget a Sztv-ben meghatározott számviteli alapelveknek való

megfelelés/meg nem felelés irányából közelítettük meg. Hazánkban törvényi kötelezettség a számviteli beszámolók összeállítása és közzététele, ebből kifolyólag ezek minősége leginkább ahhoz kapcsolható, hogy mennyiben felelnek meg a velük szemben támasztott törvényi követelményeknek. A törvényi kötelezettségen belül a számvitel alapelveknek való megfelelés vizsgálatát a számviteli alapelvek minőségi keretrendszereként való funicionálása alapozta meg. Tehát a jogszabályi előírásoknak való megfelelés jelenti a megfelelő minőséget és nem a felhasználók, vagy azok egy részének elvárásai.

Ezek a jogszabályi előírásoknak való megfelelésből származó pontos számviteli adatok döntő fontosságúak a tőkebefektetések, az előrejelzések és a piaci hatékonyság befolyásolása szempontjából. A jobb minőségű számviteli információkat nemcsak a befektetők, de az összes számviteli információt felhasználó érdekelt előnyben részesíti. A „számviteli információ minősége” kifejezés a pénzügyi jelentésekben szereplő pénzügyi adatok általánosíthatóságára, összehasonlíthatóságára utal. A számviteli adatok minőségére vonatkozó értékelési megközelítésekre is nagy az igény világszerte. Az információk minősége nemcsak a pénzügyi beszámolásban, de a nem pénzügyi beszámolásban is elengedhetetlen. Azon vállalkozások esetében, ahol a nem pénzügyi beszámolásban bemutatásra, alkalmazásra kerülnek fenntarthatósági (ESG, CSR) irányelvek a számviteli információk minőségének javulásához vezet. E jelenség mögött rejlő indok az irányelvekben megjelenő etikai pillér, amely szerint nem etikus viselkedéshez kapcsolható az információk befolyásolása és elrejtése sajátos vezetői érdek javára (Sousa, 2020), ezáltal hatást gyakorol a számviteli beszámolóban szereplő adatokra egyaránt.

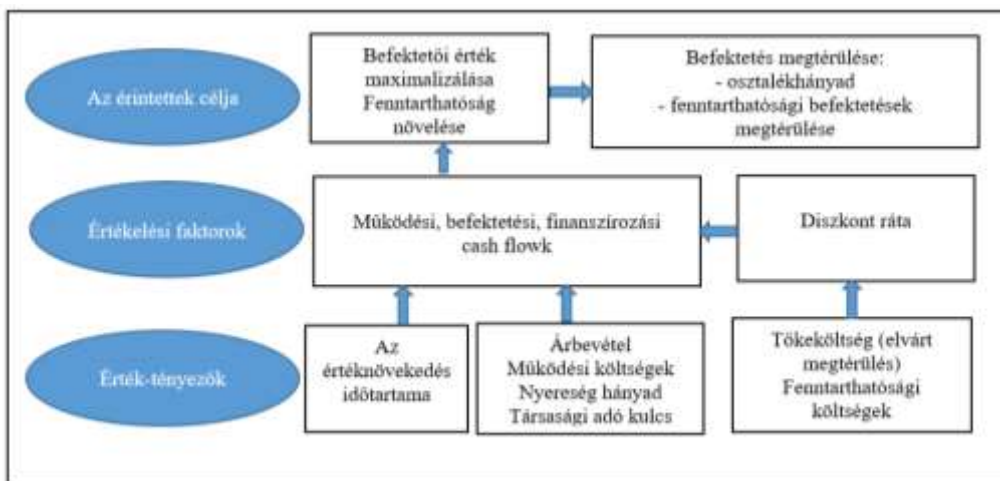
1. ábra: A számviteli minőség hierarchiája

Forrás: (Kieso et al., 2019)

A csoportosítástól függetlenül a pénzügyi beszámoló minőségi információkat kell, hogy tartalmazzon, megalapozva a döntéshozatalt. A pénzügyi és nem pénzügyi beszámolók minőségi információinak előállítására költséges és korlátot is jelenthet a cég számára, de fontos, hogy a költségek ne haladják meg az információk hasznát.

2.1. A pénzügyi számviteli értékelés

Az értéknövelés függ a működés eredményességétől, eredménytermelő képességétől, a működéshez szükséges forgó és befektetett eszköz lekötésektől, a kockázattól, az elvárt hozamtól, a tőkeköltségtől, a fenntarthatósági feltételek teljesülésétől, aminek a mérése komoly kihívást jelent. (Rappaport, 1997) Az értékelési rendszer egyik legkritikusabb tényezőjének az időtényező tekinthető. Az időtényező a különböző időpontokban keletkező pénzáramok diszkontálása szempontjából lényeges.

2. ábra: A vállalati érték mérésének általános rendszere

Forrás: Saját szerkesztés Rappaport alapján

A vállalati érték számításához döntően gazdasági információk szükségesek, amelyek forrása a vállalkozás számviteli információs rendszere. A számviteli rendszer csúcsát az évközi és éves beszámolókból nyerhető információk alkotják. (Babkin et al., 2022) Az éves beszámolóban megjelenő dokumentumok közül a témánk szempontjából a mérleg és az eredménykimutatás információi relevánsak. Ezért ezen két kimutatás felhasználásának lehetőségeit és korlátait járjuk körbe.

Az eredménykimutatásból nyerhető információk az időszakban realizált eredményről és az eredményt befolyásoló tényezők (bevételek és ráfordítások) időbeli alakulásáról nyújtanak információt. Az eredmény nagyságát

befolyásolhatják, torzíthatják a különféle, megválasztható értékelési döntések (például készletértékelés, készletnyilvántartás módja, értékcsökkenési leírás módszerei, választott devizaárfolyam stb.), jelentős értékhatárok, közvetett (általános) költségek felosztásának elvei, az önköltség kalkuláció módszere, kalkulációs tételek számítási logikája stb. Ebből eredően az eredmény nagysága befolyásolható. További nehézséget jelent a számviteli információk múlt orientáltsága, hiszen az eredménykimutatásban is az elmúlt időszak üzleti teljesítménye jelenik meg, ugyanakkor a működési pénzáramok meghatározása során elengedhetetlen a jövőre vonatkozó, előrejelzett információk előállítás is becslések alapján. Kockázatot jelent befektetett eszközök költségeinek növekvő tendenciája és a helytelenül kialakított amortizációs politika. Az amortizáció, mint fix, az eszköz hasznos élettartama alatt folyamatosan elszámolt költség jelentősen korrigálhatja az üzleti eredményt, akár a nem valós nyereség, akár az irreális veszteség irányába. Hasonló gondokat okozhatnak az általános költségek felosztása körüli dilemmák is. Az elmúlt évtizedekben megfigyelhető jelenség a vállalati általános költségek növekvő aránya a közvetlen termékhez (szolgáltatáshoz) kapcsolódó közvetlen költségekhez viszonyítva. Ugyanakkor minél magasabb a költségszerkezetben a fel nem osztott, termékhez, szolgáltatáshoz hozzá nem rendelt közvetett költség, annál alacsonyabb vállalati eredmény realizálható, feltételezve azt, hogy marad az üzleti év (kalkulációs időszak) végén raktárkészlet, ki nem számlázott szolgáltatás a vállalkozásnál. A közvetett költségek felosztásának elvei, rendszere, módszertana szintén befolyásolják a közvetlen-közvetett költségek nagyságát és ezen keresztül a vállalati eredmény értékét, végső soron a szabad cash flow nagyságát. Egy logikusan kialakított költségszámítási rendszerrel, ok-okozati összefüggésre építő, modernebb közvetett költség felosztási módszerrel (lásd a tevékenység alapú költségfelosztási modell előnyeit a pótlékoló kalkulációval szemben) kiküszöbölhetők, vagy legalább csökkenthetők a költségkalkulációs rendszer és alkalmazott közvetett költség felosztás torzító hatásai.

A mérleg egy időpontra vonatkozóan mutatja a vállalkozás pillanatnyi vagyonát, a vagyon megjelenési formája (eszközök) és azok forrása (saját és idegen források) tekintetében. Ebből adódóan a mérleg egy múltorientált, statikus kimutatás a vagyonról. Az eredménykimutatáshoz hasonlóan a mérlegben megjelenő problémák között is megemlíthető a múltbeli bekerülési érték alapú vagyonértékelés, az amortizációs problémából adódó irreális könyv szerinti értéken történő értékelés, a piaci átértékelés korlátozott lehetősége, az inflációs hatások figyelmen kívül hagyása. A mérleg eszközoldali értékelési problémái (pl. torzított eszközhatékonysági, eszközjövödelmezőségi mutatók) mellett a másik nehézséget a vállalatba fektetett tőke nagyságának meghatározása jelenti. A tőke nagyságának meghatározása során különbséget kell tenni a források között aszerint, hogy megjelenik-e hozamelvárás a

forrással kapcsolatban vagy sem. A folyó (rövid lejáratú) források (pl. szállítók, egyéb kötelezettségek) rendszerint nem rendelkeznek hozamelvárással, azok ugyanis be vannak építve az árba. A források közül hozamelvárással a hosszú lejáratú idegen források (hitelek, kölcsönök és kötvénykibocsátásból eredő tartozások) és a saját tőke rendelkeznek. (Boursicot et al., 2019) Amikor a vállalkozásba fektetett tőkéről van szó, akkor a hozamelvárással rendelkező saját tőkét és a kamatfizetési kötelezettséggel terhelt hosszú lejáratú idegen forrásokat kell ideérteni. A tőke értékét a mérleg könyv szerinti értéken mutatja, annak piaci átértékelését a jogszabályok nem teszik lehetővé, kizárólag devizaátértékeléssel történhet értékcorrekció a külföldi fizetőeszközben meghatározott források esetén. A saját tőkével szemben megfogalmazott befektetői hozamelvárás a piacon elérhető, hasonló kockázatú, alternatív befektetések által elérhető hozamhoz igazodik, amely érték eltér a saját tőke mérlegben kimutatott könyv szerinti értékétől. A többletérték forrását olyan eszközök is képezik, amelyek nem jelennek meg a mérlegben, ilyenek például a munkavállalók szakmai tapasztalata, tudása, motivációja, a vállalati kultúra, hírnév, fogyasztói hűség, földrajzi elhelyezkedés, fenntartható szemlélet, társadalmi felelősségvállalás stb., ugyanakkor ezekkel a „láthatatlan” vagyonelemekkel is kalkulálni kell a tulajdonosi érték meghatározása során.

A pénzügyi jelentésekben a cégeknek valós és fair képet kell adniuk, amelynél a jelentőség kérdése alapvető, hiszen ez határozza meg az egyes beszámolóelemek fontosságát az információt felhasználók körében. De miként mérhető a jelentőség a fenntarthatósági jelentésekben? (Jørgensen et al., 2022) (Khan et al., 2016) A jelentős információ segít az érintetteknek a megalapozott döntéshozatalban. A fenntarthatósági jelentésekben is található példát a jelentőségre vonatkozóan, többek között a cég víz és energia felhasználása a beszámolási időszakban, a CO₂ kibocsátás stb. (Edgley et al., 2015)

Egy profitorientált vállalatnál evidens módon az általános alapvető cél – kivétel nélkül – az elérhető nyereség maximalizálása a fogyasztói igények, elvárások minél magasabb szintű és színvonalú kielégítése mellett. Ezek az alapvető célok a bevételek növelésével illetve a működési költségek csökkentésével, optimális szinten tartásával realizálhatók. Nyilvánvalóan ennek az alapvető cél teljesítésnek számos más üzleti tényezője is van, úgymint például piaci részesedés növelése, versenyelőny, brand, stratégiai gondolkodás, fenntarthatóság, értékteremtés, innovatív szemlélet érvényesülése a mindennapi működés során stb.

A társadalmi felelősségvállalás a fenntartható vállalat létrejöttéhez, illetve ennek a vállalatnak hosszútávon fenntartható fejlődéséhez is elengedhetetlen. A CSR (Corporate Social Responsibility-Társadalmi Felelősségvállalás)

szemléletet érvényesítő vállalkozásnál ez a tevékenység a versenyelőny egyik reális tényezője lehet, feltételezve, hogy a vállalat fogyasztói egyre nagyobb számban tekinthetők tudatos vásárlóknak, akik szintén azonosulnak a társadalmi kérdésekkel, problémákkal, fenntarthatósági szempontokkal egy-egy termék, szolgáltatás megvásárlása során. Sőt a vásárlási döntéseik előtt tájékozódnak, hogy mely vállalkozások kínálnak fenntartható termékeket illetve figyelnek oda már a gyártás során is a fenntarthatósági szempontokra vagy vállalnak szerepet egy-egy „nemes ügy” érdekében. Egy társadalmi szempontokat is előtérbe helyező, tudatos vállalat hiteles üzleti és piaci magatartásával és kommunikációjával képes meggyőzni a fogyasztókat arról, hogy számára valóban fontos a társadalmi felelősségvállalás.

A társadalom részéről tanúsított kedvező vállalati megítélés legnagyobb nyertesei a befektetők, hiszen a fogyasztói bizalom növekedés pozitív hatással bírhat a fogyasztás volumenére is és ezen keresztül árbevétel és nyereség növekedésben realizálódhat. A befektetők általános elvárása a befektetett tőke minél gyorsabb megtérülésében definiálható. Természetesen a társadalmi felelősségvállalás nyertesei nemcsak a befektetők, hanem maga a társadalom érintett tagjai is, a képviselt ügy vállalati támogatása hatásaként.

A gazdasági hatások számszerűsíthető objektív indikátorai pénzügyi jellegű adatok, melyeket a szervezet számviteli információs rendszeréből nyerhetünk ki. Míg a pénzügyi beszámolók adatainak elemzésére számos nemzetközileg is elterjedt mutató létezik, mint a jövedelmezőségi helyzet mérésének mutatói a ROI (Return on Investment), ROE (Return on Equity) és ROA (Return on Assets) mutatók. A fenntarthatósággal kapcsolatos hatásvizsgálatokhoz elemezni kell, hogy a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatban felmerült költségek megtérültek-e illetve a CSR tevékenységet követően változik-e a vállalkozás jövedelmezőségi helyzete, melyet a jövedelmezőségi mutatók számításán keresztül lehet értékelni. Üzleti felfogásban oksági kapcsolatot feltételezünk a társadalmi felelősségvállalás és a vállalkozás által realizált eredmény között. Konkrétabban a vállalkozás által támogatott (felkarolt) társadalmi kérdés nyilvánosság előtti képviselete és elköteleződése növelheti a vállalkozás termékeit (szolgáltatásait) már fogyasztók vagy potenciális fogyasztók körét, amely megnövekedett fogyasztás (vásárlás) bevételnövekedést és ezen keresztül nyereség növekedést generál(hat). A nyereség másik – bevételen kívüli – objektív tényezője a költségoldal. Érdeemes lehet megvizsgálni a szervezet költség szerkezetét, a társadalmi felelősségvállalás költségeinek az összes működési költségnek belüli arányát is.

2.2. A fenntarthatósági jelentés

1987-ben az Egyesült Nemzetek Brundtland Bizottsága úgy határozta meg a fenntarthatóságot, mint „a jelen szükségleteinek kielégítését anélkül, hogy az veszélyeztetné a jövő generációinak lehetőségét saját szükségleteik kielégítésére”. (*Our Common Future (The Brundtland Report)*, 1987) Ez felveti a kérdést, hogy miként tud mindez megvalósulni a vállalatok esetében és hogyan mérhető a fenntarthatóság.

Az ENSZ 2015-ben bevezetett „Világunk átalakítása: a Fenntartható Fejlődés 2030-as Agendája” 17 Fenntartható Fejlődési Célt (SDG) fogadott el, amelyek arra irányulnak, hogy „az elkövetkező 15 évben az emberiség és a bolygó számára kritikus fontosságú területeken cselekvést ösztönözzenek”.

(*Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*, 2015) (Bebbington & Unerman, 2018)

Az uniós taxonómia az (EU) 2020/852 rendeletben meghatározott osztályozási rendszer, mely az éghajlati és környezetvédelmi célkitűzések megvalósításának kritériumrendszerét mutatja be és meghatározza a környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységek jegyzékét. A rendelet nem határozza meg a társadalmi szempontból fenntartható gazdasági tevékenységek listáját. A környezeti célkitűzéssel rendelkező fenntartható befektetések vagy megfelelnek a taxonómiának vagy nem. A környezetileg fenntartható vállalat megfelel a minimális szociális és társadalmi biztosítékoknak, az EU célkitűzéseinek. (Johansen, 2016) A fenntarthatóság méréséhez, értékeléséhez meg kell határozni a fenntarthatósági teljesítmény, mely az ESG keretrendszerével történhet.

A fenntarthatósági teljesítmény mérésének eredményeit az ESG szempontok alapján a Fenntarthatósági jelentésben adják meg a vállalatok. (Christensen et al., 2021) A vállalati érték iránt érdeklődő minden érintettet egyre inkább érdekelnek a fenntarthatósági információk, ezért a fenntarthatósági jelentések megfelelő minőségben való elkészítése és publikálása ugyanolyan fontos, mint a pénzügyi beszámolók közzététele.

A 2014/95/EU direktíva bizonyos nagyvállalatokat kötelez a lényeges, nem pénzügyi információk közzétételére, illetve a különböző kockázatok kezelésének megadására melynek alapvető célja, hogy az érintettek teljesebb képet kapjanak a vállalat fejlődéséről, helyzetéről és a tevékenységeinek környezeti hatásairól. Az EU tagországok ez alapján saját szabályozást hoznak létre.

Magyarországon a számviteli törvény alapján kell a nem pénzügyi adatokról beszámolni az érintett vállalatoknak, de természetesen a jelentéskészítés minden gazdálkodó szervezet számára lehetséges, a feltételek teljesülése nélkül is.

A 2000. évi C. tv. 95/C. § (1) szerint:

„Az a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő vállalkozás, amelynél

- a) az üzleti évet megelőző két – egymást követő – üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladta az alábbi határértéket:
  - aa) a mérlegfőösszeg a 6000 millió forintot,
  - ab) az éves nettó árbevétel a 12000 millió forintot,
  - ac) az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma a 250 főt, és
- b) az adott üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma meghaladja az 500 főt, – a környezetvédelmi, a szociális és foglalkoztatási kérdésekre, az emberi jogok tiszteletben tartására, a korrupció elleni küzdelemre és a megvesztegetésre vonatkozó információkat tartalmazó nem pénzügyi kimutatást tesz közzé.”

Nehézséget okoz a magyar jogszabályok értelmezése a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók köréről, ami elengedhetetlen, hogy pontosan meg tudjuk határozni, hogy a nem pénzügyi beszámolás mely vállalkozásokra vonatkozik, és melyekre nem.

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó fogalma a magyar jogszabályokban több helyen is megjelenik.

A 2007. évi LXXV. törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szerint:

„2. § 19. Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó:

- a) az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befogadták,
- b) minden olyan, az a) pont hatálya alá nem tartozó gazdálkodó, amelyet jogszabály közérdeklődésre számot tartónak minősít.”

A 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szerint: „6. § 62. közérdeklődésre számot tartó hitelintézet: az e törvény szerinti hitelintézet, kivéve az MNB, az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a Magyar Export-Import Bank Zrt.”

A 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről szerint: „4.§ (1) bek. 65. közérdeklődésre számot tartó biztosító és viszontbiztosító: az e törvény szerinti biztosító és viszontbiztosító, kivéve a hatodik rész hatálya alá tartozó kisbiztosító és a kölcsönös biztosító egyesület „

A 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról szerint: „62. § (1) Közérdeklődésre számot tartó kibocsátónak minősül a szabályozott piacra bevezetett értékpapír kibocsátója.”

A 2007. évi CXXXVIII. törvény a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szerint: „4.§. (2) bek. 100. közérdeklődésre számot tartó befektetési vállalkozás: az e törvény hatálya alá tartozó befektetési vállalkozás, ide nem értve a 3. §-ban meghatározottakat ... 3. § (1) A 8. §, a 13. §, a 17. § (3)-(5) bekezdése, a 20/A-20/B. §, a 22. §, a 24-24/G. §, a 26/A. §, a 27-31. §, a 37-39. §, a 97-107. §, a 110/A-110/Q. §, a 121. §, a 123. § (8)-(9) bekezdése, a 123/A. §, a 124-141. §, a 155-170. § és a 172-175. § kivételével a befektetési vállalkozásra előírt rendelkezéseket kell alkalmazni a Magyar Nemzeti Banknak (a továbbiakban: MNB) az MNB tv.- ben meghatározott alapvető feladatain kívül végzett befektetési szolgáltatási tevékenységére és kiegészítő szolgáltatás nyújtására.”

A Magyar Könyvvizsgáló Kamara álláspontja szerint: „A MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a Magyar Export-Import Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság a Hpt. és a Hitelintézetek Felügyelete Irányelv alapján ... nem minősül közérdeklődésre számot tartó hitelintézetnek ... ugyanakkor ezen intézmények tőzsdén jegyzett volta miatt közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülnek.”

Összefoglalva a nem pénzügyi beszámolásra kötelezett esetében 2024-ig 3 feltételnek kell együttesen teljesülni:

- Közérdeklődésre számot tartó (2007. évi LXXV. Tv) tőzsdei cégek, értékhatártól függetlenül a hitelintézetek (MNB, MFB, EXIM kivételével), a befektetési vállalkozások, valamint a kisbiztosítók és a kölcsönös biztosítóegyesületek kivételével a biztosítók.
- Az üzleti évet megelőző két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő három mutatóérték közül bármelyik kettő meghaladja az alábbi határértéket:
  - mérlegfőösszeg 6000 millió Ft-ot,
  - éves nettó átbevétel a 12000 millió Ft-ot,
  - az üzleti évben foglalkoztatottak száma a 250 főt,
- Adott üzleti évben az átlagosan foglalkoztatottak száma meghaladja az 500 főt. (Számviteli Tv. III. fejezet, 95/C §)

2.3. Új szabályok az EU-ban: a vállalati fenntarthatósági jelentésekről szóló irányelv (CSRD)

Az EU jogrendszere megköveteli a nagyvállalatoktól és a tőzsdén jegyzett vállalatoktól, hogy tegyenek közzé információt arról, hogy miként látják a szociális és környezeti hatásokból származó kockázatokat, lehetőségeket, valamint a gazdasági tevékenységük hatását az emberekre és a környezetre. Ez

a közzététel segíti az érintetteket a gazdálkodók fenntarthatósági teljesítményeinek értékelésében, az European green deal részeként. (*Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 Amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as Regards Corporate Sustainability Reporting, 2022*)

2023-ban hatályba lépett a Vállalati fenntarthatósági jelentésekről szóló irányelv (the Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), ami egységesíti és erősíti a szociális és környezeti információk riportálásának szabályait. Ez az új szabályozás várhatóan 50 000 céget fog kötelezően érinteni, akiknek kötelező lesz a fenntarthatósági jelentésüket közzétenni. Ez a szabályozás hiánypótló abban a tekintetben, hogy segíti a befektetőket és más érintetteket a döntéshozatalban azzal, hogy a klímaváltozással és egyéb fenntarthatósági kérdésekkel kapcsolatos információk közzétételével értékelhetővé teszi a befektetési kockázatokat. Ezzel megerősítődtek a feltételek az átláthatóbb fenntarthatósági jelentések elkészítéséhez. És végül, a riportálási költséget is csökkentheti közép-, hosszútávon ezen direktíva szerinti fenntarthatósági jelentés készítés és publikálás.

Az új szabályokat a cégeknek elsőként a 2024 pénzügyi évben kell alkalmazniuk, amiről a jelentést 2025-ben fogják közzétenni. Azoknak a cégeknek, akik a CSRD hatálya alá tartoznak, az európai fenntarthatósági beszámolási standardok (European Sustainability Reporting Standards, ESRS) szerint kell riportálniuk.

A CSRD kötelezővé teszi a cégek számára a közzétételre kerülő fenntarthatósági információk auditálását, valamint rendelkezik a fenntarthatósági információk digitalizációjáról is.

A nem pénzügyi beszámolási irányelv (the Non-Financial Reporting Directive, NFRD) által bevezetett szabályok mindaddig érvényben maradnak, amíg a vállalatoknak alkalmazniuk kell a CSRD új szabályait. Az NFRD értelmében a nagyvállalatoknak közzé kell tenniük olyan információkat, amelyek

- környezetvédelmi ügyek
  - szociális ügyek és az alkalmazottakkal való bánásmód
  - az emberi jogok tiszteletben tartása
  - korrupcióellenes és vesztegetés
  - sokszínűség a vállalati vezetésben (életkor, nem, végzettség és szakmai háttér tekintetében)
- témakörökhöz kapcsolódnak.

Ezek a jelentéstételi szabályok az 500 főnél több alkalmazottat foglalkoztató nagy, közérdekű vállalatokra vonatkoznak. Ez körülbelül 11 700 nagyvállalatot és csoportot fed le EU-szerte, beleértve

- a tőzsdén jegyzett cégeket
- bankokat
- biztosító társaságokat
- a nemzeti hatóságok által közérdekű jogalanyként kijelölt egyéb társaságokat.

3. Következtetések

Összességében elmondható, hogy ahhoz, hogy a pénzügyi információk hasznosak legyenek a döntéshozatal során relevánsnak kell lenniük, és hűen kell képviselniük azt, amit bemutatni kívánnak. A pénzügyi információk hasznosságát növeli, ha azok összehasonlíthatóak, ellenőrizhetőek, időszerűek és érthetőek. A pénzügyi jelentések mellett felértékelődött a nem pénzügyi jelentések iránti igény is. A fenntarthatósággal kapcsolatos kérdések az üzleti életben egyaránt fontossá váltak befektetői és egyéb érdekelt felek oldaláról azonos mértékben. A befektetések során a döntéshozók már figyelembe veszik a megjelenő ESG alapú stratégia készítését és annak gyakorlati implementálását a vállalati stratégiában, illetve a fenntarthatósági/nem pénzügyi jelentésekben közzétett lehetőségek és kockázatok értékelése is jelentősé szerepet játszik. Valamint ismert az ESG teljesítmény befolyásoló hatása a vállalat pénzügyi teljesítményére, tőke költségeire, részvényeinek árfolyamára és a cégértékre egyaránt. Az ESG közzétételének hatására mérséklődik az információs aszimmetria a vállalat és az érdekelt felek között. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a vállalatok a kedvezőbb külső szemléletmód érdekében használhatják az úgynevezett „greenwashing” jelenséget, amivel vállalatuk fenntarthatósági mutatóit és értékeit javítják, amellyel hamis képet nyújtanak a valóságban megmutatkozó teljesítményről. Mindezek alapján fontos lehet a szakma számára, hogy a fenntarthatóságon és az értékelésen túl megvizsgálja a számviteli minőség és az ESG teljesítmény változásának kapcsolatát az ESG pontszám és a számviteli beszámolók minőségén keresztül.

Irodalomjegyzék

Babkin, A. – Kvasha, N. – Demidenko, D. – Malevskaia-Malevich, E., – Voroshin, E. (2022). Methodology for Economic Analysis of Highly Uncertain Innovative Projects of Improbability Type. *Risks*, 11(1), 3. <https://doi.org/10.3390/risks11010003>

- Bebbington, J. – Unerman, J. (2018). Achieving the United Nations Sustainable Development Goals: An enabling role for accounting research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(1), 2–24. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-05-2017-2929>
- Boursicot, D. – Gauthier, G. – Pourkalbassi, F. (2019). Contingent Convertible Debt: The Impact on Equity Holders. *Risks*, 7(2), 47. <https://doi.org/10.3390/risks7020047>
- Christensen, H. B. – Hail, L. – Leuz, C. (2021). Mandatory CSR and sustainability reporting: Economic analysis and literature review. *Review of Accounting Studies*, 26(3), 1176–1248. <https://doi.org/10.1007/s11142-021-09609-5>
- Dasanayaka, C. H. – Murphy, D. F. – Nagirikandalage, P. – Abeykoon, C. (2021). The application of management accounting practices towards the sustainable development of family businesses: A critical review. *Cleaner Environmental Systems*, 3, 100064. <https://doi.org/10.1016/j.cesys.2021.100064>
- Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting.* (2022).
- Edgley, C. – Jones, M. J. – Atkins, J. (2015). The adoption of the materiality concept in social and environmental reporting assurance: A field study approach. *The British Accounting Review*, 47(1), 1–18. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2014.11.001>
- Fortanier, F. – Kolk, A. – Pinkse, J. (2011). Harmonization in CSR Reporting: MNEs and Global CSR Standards. *Management International Review*, 51(5), 665–696. <https://doi.org/10.1007/s11575-011-0089-9>
- Giner, B. – Luque-Vílchez, M. (2022). A commentary on the “new” institutional actors in sustainability reporting standard-setting: A European perspective. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 13(6), 1284–1309. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-06-2021-0222>
- Johansen, T. R. (2016). EU Regulation of Corporate Social and Environmental Reporting. *Social and Environmental Accountability Journal*, 36(1), 1–9. <https://doi.org/10.1080/0969160X.2016.1148948>
- Jørgensen, S. – Mjøs, A. – Pedersen, L. J. T. (2022). Sustainability reporting and approaches to materiality: Tensions and potential resolutions. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 13(2), 341–361. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-01-2021-0009>
- Khan, M. – Serafeim, G. – Yoon, A. (2016). Corporate Sustainability: First Evidence on Materiality. *The Accounting Review*, 91(6), 1697–1724. <https://doi.org/10.2308/accr-51383>

- Kieso, D. E. – Weygandt, J. J. – Warfield, T. D. – Wiecek, I. M. – McConomy, B. J. (2019). *Intermediate accounting* (Twelfth Canadian edition). John Wiley & Sons Canada, Ltd.
- Larrinaga, C. – Bebbington, J. (2021). The pre-history of sustainability reporting: A constructivist reading. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 34(9), 162–181. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-03-2017-2872>
- Ormos M. (2018). *Számvitel*. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789630599276>
- Our Common Future (The Brundtland Report)*. (1987). Oxford University Press.
- Rappaport, A. (1997). *Creating Shareholder Value: A Guide for Managers and Investors*. Free Press.
- Sousa, M. V. V. (2020): Corporate Social Responsibility and Earnings Management: European Evidence, MSc diplomadolgozat, Universidade de Lisboa, <https://www.repository.utl.pt/handle/10400.5/21021>
- Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. (2015). <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement>